

ERIK
SEGAL

Oliverova priča

Preveo Milan Nešić

alnari
PUBLISHING

Beograd, 2011.

Za Karen
Amor mi mosse

„Smrt okončava život,
ali ne okončava vezu,
koja u umu preživelog nastavlja
da teži nekakvom rešenju
koje možda nikada neće naći.“

ROBERT ANDERSON
Nikada nisam pevao svome ocu

1.

Jun 1969.

„Olivere, ti si bolestan.“

„Šta sam?“

„Jako si bolestan.“

Specijalista koji je izgovorio tu zaprepašćujuću dijagnozu posvetio se medicini u poznim godinama. Zapravo, do dana današnjeg bio sam ubeđen u to da je pekarski majstor. Zvao se Filip Kaviljeri. Nekada davno, njegova ćerka Dženi bila mi je supruga. Umrla je. A mi smo ostali sa njenim zaveštanjem da čuvamo jedan drugoga. Tako da bih ili ja jednom mesečno posetio Krenston, gde bismo se kuglali, pili i jeli egzotične pice, ili bi mi se on pridružio u Njujorku gde bismo prolazili kroz jednako uzbudljiv niz aktivnosti. Ali danas, dok je silazio s voza, umesto da me pozdravi nekim srdačnim prostaklukom, povikao je:

„Olivere, ti si bolestan.“

„Stvarno, Filipe? Po tvom mudrom stručnom mišljenju, šta mi, do đavola, fali?“

„Nisi oženjen.“

Zatim se, bez razglabanja, samo okrenu i sa torbom od skaja u ruci uputi se ka izlazu.

Jutarnja sunčeva svetlost učinila je velegradsko staklo i čelik skoro prijateljskim. I tako smo se obojica složili da prošetamo dvadeset kvartova do onoga što sam ja u šali zvao svojom momačkom gajbom. Na uglu Četrdeset sedme ulice i Parka, Fil se okrenu i upita: „Kako si provodio večeri?“

„Oh, radno“, odgovorih.

„Radno, ha? To je dobro. S kim?“

„Sa ponoćnim pljačkašima.“

„Šta su oni – ulična banda ili rok grupa?“

„Ni jedno ni drugo. Mi smo gomila advokata koja volontira u Harlemu.“

„Koliko noći nedeljno?“

„Tri“, rekoh.

Opet smo koračali udaljavajući se od centra u tišini.

Na uglu Pedeset treće i Parka, Fil još jednom prekinu svoje ćutanje. „To još uvek ostavlja četiri slobodne noći.“

„Imam takođe mnogo domaćih zadataka iz kancelarije.“

„Oh, da, naravno. Moramo da uradimo svoje domaće zadatke.“ Fil nije baš bio blagonaklon prema mojoj ozbiljnoj posvećenosti poslovnim pitanjima (npr. vojnim knjižicama). Tako da sam morao samo da pomenem njihovu važnost.

„Stalno sam dole u Vašingtonu. Sledećeg meseca se pred sudom suprotstavljam pitanju Prvog amandmana. Taj profesor iz srednje škole...“

„Oh, to je dobro, braniti profesore“, rekao je Filip. I dodao oh, tako uzgredno: „Kakve su devojke u Vašingtonu?“

„Ne znam.“ Slegoh ramenima i produžih.

Na uglu Šezdeset prve i Parka, Fil Kaviljeri stade i pogleda me u oči.

„Kada, do đavola, planiraš da opet uključiš svoj motor u život?“

„Nije bilo tako davno“, rekoh i pomislih: veliki filozof koji je tvrdio da vreme leči sve rane zaboravio je da napomene koliko vremena tačno.

„Dve godine“, reče Filip Kaviljeri.

„Osamnaest meseci“, ispravih ga ja.

„Da, pa...“ odgovori, dok mu ozbiljan glas utihnu. Otkrivši da je i on još uvek osećao hladnoću tog decembarskog dana, ali... pre osamnaest meseci.

U narednim kvartovima, pokušao sam ponovo da razvedrim stvari hvaleći stan koji sam iznajmio od kada je on poslednji put bio ovde.

„Pa to je to?“

Fil se okrenu i podiže obrvu. Sve je bilo jako uredno i pedantno. Tog jutra sam s posebnim razlogom pozvao spremačicu.

„Kako zoveš ovaj stil?“ upita. „Savremena kenjara?“

„Hej“, rekoh. „Moje potrebe su jako skromne.“

„Ma vidim. Većina pacova u Krenstonu živi ovako dobro.“

„A neki žive i bolje. Kakve su, do đavola, sve ove knjige?“

„Izdanja pravnih primera, File.“

„Naravno“, rekao je, „A čime se tačno zabavljaš – vaćariš kožne poveze?“

Mislim da sam mogao uspešno da se pobunim protiv zadiranja u moju privatnost.

„Vidi, Filipe, ono što radim kad ostanem sam jeste moja lična stvar.“

„Ko kaže da nije? Ali večeras nisi sam. Tako da ćemo se nas dvojica pojaviti na društvenoj sceni.“

„Na čemu?“

„Nisam kupio ovaj šmekerski sako – koji, uzgred, nisi ni pohvalio – da bih gledao neki šugavi film. Nisam sredio ovu zalizanu frizuru samo da bi ti pomislio da sam sladak. Ima da žarimo i palimo. Steći ćemo nove prijatelje...“

„Kakve?“

„One ženske. Ajde, skockaj se.“

„Ja idem u bioskop, File.“

„Oćeš, đavola. Hej, vidi, znam da si rešio da dobiješ Nobelovu nagradu za zlopaćenje, ali ja to neću dozvoliti. Čuješ li me? Neću to dozvoliti.“

Sada je pridikovao.

„Oliveré“, prozbori Filip Kaviljeri, pretvorivši se sada u sveštenika Društva Isusovog*, „ovde sam da ti izbavim dušu i guzicu. I poslušaćeš me. Čuješ li?“

„Da, oče Filipe. Šta tačno da činim?“

„Ženi se, Oliveré.“

---

* Društvo Isusovo – jezuiti; najbrojniji muški monaški red Rimske katoličke crkve; (prim. prev.)

2.

Dženi smo sahranili jednog decembarskog jutra. Na svu sreću, jer je do popodneva snežna oluja u Novoj Engleskoj napravila od sveta snežne skulpture.

Roditelji su me pitali da li bih se sa njima vratio vozom u Boston. Odbio sam, što sam učtivije mogao, tvrdeći da sam potreban Filipu inače će pući. U stvari, bilo je obrnuto. Pošto sam čitavog svog života bio izolovan od ljudske smrti i bola, trebao mi je Fil da me nauči da žalim.

„Molim te, javi se“, rekao je otac.

„Da, hoću.“ Rukovao sam se s njim i poljubio majku u obraz. Voz je krenuo ka severu.

Isprva je kuća Kaviljerijevih bila bučna. Rođaci su oklevali da nas dvojicu ostave nasamo. Ali, jedan po jedan, rasuli su se – jer su, normalno, svi imali porodice kojima bi se vratili. Svaki bi pri rastanku naterao Fila da obeća da će otvoriti radnju i prionuti na posao. To je bila jedina stvar koju je mogao da uradi. On bi uvek nekako potvrdno klimnuo.

I napokon smo seli tamo, samo nas dvojica. Nije bilo nikakve potrebe da se pomeramo pošto su svi snabdeli kuhinju mesečnim zalihama svačega.

Sada, bez ikakvih smetnji tetaka i rođaka, počeo sam da osećam kako je novokain ceremonije slabio. Pre nego što sam i mogao da pomislim da će me zaboljeti. Sada sam znao da sam samo bio utrnuo. Agonija je tek počinjala.

„Hej, ti bi trebalo da se vratiš u Njujork“, rekao je Fil ne previše ubedljivo. Poštedito sam ga odgovora da mu je pekara izgledala nekako zatvoreno. Rekao sam: „Ne mogu. Imam sudar za novogodišnju noć ovde u Krenstonu.“

„S kim?“ upitao je.

„S tobom“, odgovorio sam.

„To će biti jako zabavno“, rekao je, „ali obećaj mi – jutro posle Nove godine otići ćeš kući.“

„Važi“, rekao sam.

„Važi“, rekao je on.

Moji roditelji bi nazvali svake večeri.

„Ne, ne treba ništa, gđo Beret“, rekao bi joj Fil. Očigledno je pitala kako može da... pomogne.

„Ne, ništa, oče“, rekao bih ja kada bi došao red na mene. „Ali hvala.“

Fil mi je pokazao tajne slike. Fotografije koje su mi nekada bile zabranjene Dženinom najizričitijom naredbom.

„Do đavola, File, neću da me Oliver vidi sa protezama!“

„Ali, Dženi, bila si jako slatka.“

„Sada sam slađa“, odgovorila je, tipično za Dženi. Zatim je dodala: „I bez bebecih slika, File.“

„Ali zašto? Zašto ne?“

„Ne želim da me Oliver vidi debelu.“

Ja bih zbunjeno gledao ovu veselu kanonadu. Do tada smo već bili u braku i nisam se nikako mogao razvesti od nje zbog proteza iz prošlosti.

„Hej, ko je ovde gazda?“ dobacio bih Filu, da održim živahno raspoloženje.

„Pogađaj.“ Osmehnuo se i odložio neotvorene albume.

Tog dana smo ih gledali. Bilo je mnogo fotografija.

Po starijima je preovladavala „T'reza“ Kaviljeri, Filipova supruga.

„Liči na Dženi.“

„Bila je prelepa“, uzdahnuo je.

Negde posle Dženine debljine, ali pre njenih proteza, T'reza je potpuno nestala sa slika.

„Nikako nije trebalo da je pustim da vozi noću“, rekao je Fil, kao da se nesreća u kojoj je poginula dogodila samo dan ranije.

„Kako si se nosio s time?“ upitao sam. „Kako si to mogao da podneseš?“ sebično sam postavio pitanje da vidim kakav bi mi lek mogao predložiti koji bi mi došao kao melem.

„Ko kaže da sam mogao podneti?“ odgovorio je Filip. „Ali bar sam imao svoju ćerkicu...“

„Da brine o...“

„Da brine o meni“, rekao je.

I čuo sam priče koje su za Dženinog života bile poverljiv materijal. Kako je sve učinila da mu pomogne. I da mu olakša bol. Morao je da joj dopusti da kuva. Ali što je još gore, morao je da jede njene prve pokušaje, uzete (i skraćene) iz recepata časopisa iz samousluga. Naterala ga je da nastavi da se kugla sa pajtašima sredom uveče. Davala je sve od sebe da ga usreći.

„Da li se zato nikada nisi oženio, File?“

„Šta?“

„Zbog Dženi?“

„Hriste, ne. Davila me je da se oženim – čak mi je i provodadžisala!“

„Jeste?“

Klimnuo je. „Boga mu, mora da je pokušala da mi uvali svaku pogodnu Amerikanku italijanskog porekla od Krenstona do Potaketa.“

„Ali sve neke jadnice, ha?“

„Ne, neke su bile fine“, rekao je. Što me je iznenadilo. „Gđica Rinaldi, Dženina profesorka engleskog u prvim razredima srednje škole...“

„Ajde?“ rekao sam.

„Bila je jako fina. Vidali smo se neko vreme. Sada je udata. Troje dece.“

„Pretpostavljam da nisi bio spreman, File.“

Pogledao me je i odmahnuo glavom. „Hej, Oliverere – već sam to jednom imao. A ko sam, do đavola, ja pa da se nadam da će mi bog dvaput dati ono što mnogi ljudi nikada ne dobiju.“

A onda je nekako sklonio pogled, zažalivši što mi je otkrio tu istinu.

Na novogodišnji dan me je bukvalno ugurao na voz kući.

„Samo zapamti da si obećao da ćeš se vratiti na posao“, rekao je.

„I ti“, odgovorio sam.

„To pomaže. Veruj mi, Oliverere, stvarno pomaže.“

A onda je voz počeo da se kreće.

Fil je bio u pravu. Uronivši u pravne probleme drugih ljudi, našao sam ventil za bes koji sam počeo da osećam.

Neko me je nekako prevario, tako sam mislio. Nešto u svetskom rukovodstvu, „nebeskoj upravi“. A ja sam mislio da treba da radim stvari da to ispravim. Sve više su me privlačile „pravedne omaške“. I, čoveče, upravo je tada bilo mnogo gadnog kukolja u našoj bašti.

Zahvaljujući Mirandi protiv Arizone (384 SAD 436), bio sam jako zauzet momak. Vrhovni sud je sada priznao da je osumnjičeni morao biti obavešten

da može da čuti dok ne dobije advokata. Ne znam koliko je njih tačno prethodno osuđeno na prevaru, ali iznenada sam bio besan zbog svih njih. Poput Liroja Sigera, koji je već bio u Atiki kada sam dobio njegov slučaj preko Građanskih sloboda.

Bio je osuđen na osnovu potpisanog priznanja po kratkom postupku (ah, međutim, da li i po zakonu?) koje je iznuđeno od njega nakon dugog saslušanja. Do trenutka kada je potpisao svoje ime, nije više znao šta radi osim možda da će ga onda pustiti da spava. Njegovo ponovno suđenje bilo je jedan od većih njujorških slučajeva u kojima se pozivalo na Mirandu. I podržali smo ga. Malo retroaktivne pravde.

„Hvala ti, čoveče“, rekao mi je i okrenuo se da poljubi svoju uplakanu suprugu.

„Nema frke“, odgovorio sam, udaljavajući se, nesposoban da podelim radost Liroja Sigera. Osim toga, imao je suprugu. A, u svakom slučaju, svet je pun onoga što mi advokati u žargonu zovemo „zajebanima“.

Poput Sendija Vebera, koji je vodio borbu sa regrutnom komisijom da dobije status zapovednog oficira. Vrdali su. Sendi nije bio kveker*, pa nije bilo jasno što ga je ukorenjeno verovanje, a ne puki kukavičluk, nateralo da odbije da ratuje. Mada je izgledalo nesigurno, odbio je da ode u Kanadu. Hteo je priznanje da je on gospodar svoje savesti. Bio je osetljiv. A njegova devojka se užasno bojala za njega. Jedan od njegovih prijatelja ležao je kaznu u Luisburgu i nije uživao u tome. Hajde da zbrisemo u Montreal, rekla je ona. Želim da ostanem i borim se, rekao je on.

---

* Kveker (eng. Quaker) – član pseudohrišćanske sekte Društvo prijatelja, tzv. „drhtavaca“; (prim. prev.)

I jesmo. Izgubili smo. Onda smo se žalili i dobili. Bilo mu je drago što je dobio tri godine pranja suđa u bolnici.

„Bio si tako fantastičan“, zacvrkutali su Sendi i njegova dama, zagrlivši me zajedno.

Odgovorio sam: „Ne gubite nadu“. I krenuo sam dalje da ubijem još aždaja. Osvrnuo sam se samo jednom i video ih kako plešu na trotoaru. I poželeo sam da sam mogao da se osmehnem.

Oh, bio sam jako besan.

Trudio sam se da radim do kasno i da što kasnije dolazim kući s posla. Nisam voleo da odlazim iz kancelarije. Sve u našem stanu nekako je podsećalo na Dženi. Klavir. I njene knjige. Nameštaj koji smo zajedno odabrali. Da, nekako sam rekao sebi da bi trebalo da se iselim. Ali dolazio sam kući tako kasno da je to delovalo nebitno. Postepeno sam se privikao na svoje usamljene večere u našoj tihoj kuhinji, puštao sam kasete noću, mada nikada nisam seo u Dženinu stolicu za čitanje. Čak sam se skoro bio privikao na to da zaspim u našem praznom krevetu. Pa tako nisam mislio da ću morati da odem iz stana.

Sve dok nisam otvorio vrata.

Bio je to Dženin orman koji sam do tog dana izbegavao. Ali nekako sam ga glupo otvorio. I video sam njenu odeću. Haljine, bluze i šalove. Džempere – čak i jedan iz srednje škole koji je odbijala da baci i imala je običaj da ga nosi po kući, koliko god da je bio šugav. Sve je to bilo tamo, a Dženi nije bilo. Ne mogu vam opisati šta sam mislio dok sam stajao zagledan u te svilene i vunene suvenire. Kao da ću možda, ako dođirnem taj prastari džemper, možda osetiti molekule žive Dženi.

Zatvorio sam vrata i nikada ih više nisam otvorio.

Dve nedelje kasnije, Filip Kaviljeri je pokupio sve njene stvari i odneo ih. Promumlao je da zna tu neku katoličku grupu koja je pomagala sirotinji. I baš pre nego što je krenuo za Krenston svojim pozajmljenim pekarskim kamionom, rekao je oprastajući se: „Neću te više posećivati ako se ne odseliš.“

Čudno. Kada je jednom poharao iz kuće sve što je budilo uspomenu na Dženi, našao sam novi stan za nedelju dana. Mali i nalik zatvoru (sećate se da prozori prizemlja u Njujorku imaju gvozdene rešetke?). Bio je to ne baš podrum od mrkog peščara gde je živeo bogati producent. Njegova fensi vrata sa zlatnom kvakom bila su uz stepenište, tako da me ljudi koji su se išli na njegove orgije nikada nisu uznemiravali. Takođe sam bio bliže kancelariji i na samo blok od Central parka. Znaci su očigledno ukazivali na moj neminovni oporavak.

Ipak, moram nešto ozbiljno da priznam.

Čak i ako sam u novim odajama skroz preuređenim novim posterima i sa novim novcijatim krevetom, i čak i ako prijatelji češće govore: „Dobro izgledaš, stari družo“, postoji nešto što sam zadržao od Dženi koja mi je nekada bila supruga.

U donjoj fioci stola kod kuće bile su Dženine naočare. Da. Oba para Dženinih naočara. Zato što me pogled na njih podseća na predivne oči koje su gledale kroz njih da bi me pročitale.

Ali osim toga, kao što svako ko me vidi ne okleva da kaže, u odličnoj sam formi.

3.

„Zdravo, zovem se Fil. Bavim se pečenjem kolača.“

Neverovatno! Način na koji je skapirao žvaku, pomislili biste da su mu tortice hobi, a ne ono od čega živi.

„Ćao, File, ja sam Džen. Sladak ti je prijatelj.“

„Kao i tvoja prijateljica“, reče Fil, kao da započne čitavo ovo sranje.

To dosetljivo nadmudrivanje odigravalo se u Maksvelovoj suvoj šljivi, vrlo fensi baru za samce kod Šezdeset četvrte i Prve. Pa, u stvari, ime mu je Maksvelova šljiva, ali moja pokvarena ciničnost smežurala je vočku optimizma svih ostalih. Jednostavno rečeno, mrzim taj lokal. Ne mogu da smislim te samozvane prelepe mlade pomodarke koje euforično ćaskaju. Ni to kako se nameću kao da su nekakve milionerke ili književne kritičarke. Ili čak kao da su stvarno neudate.

„Ovo je Oliver“, rekao je Filip Kaviljeri, odelo od Roberta Hola, frizura Doma od Krenstona, kašmirski džemper od Kardena (preko Felinijevog podruma).

„Ćao, Ol“, rekla je Džen. „Baš si sladak. Jesi li i ti ljubitelj kolačića?“

Možda je bila manekenka. Ono što časopisi zovu mršavica. Meni je izgledala kao žirafa. A, naravno,

imala je i zdepastu prijateljicu. Mardžori koja se zakikotala kada je bila predstavljena.

„Da li često dolaziš ovde?“ raspitivala se Džen, mršavica žirafa.

„Nikad“, odgovorih.

„Da, to svi kažu. Ja dolazim samo vikendom. Nisam iz grada.“

„Kakva slučajnost“, reče Fil, „i ja sam isto skoknuo u grad.“

„A ti?“ reče mi Džen.

„Ja sam došao na ručak“, rekoh.

„Daj, ne seri“, reče Džen.

„Hoće da kaže“, ubaci se moj kolega Filip, „da bismo hteli da vas obe pozovemo na večeru.“

„Kul“, reče Džen.

Večerali smo niz blok u nekom lokalnu zvanom Florin grudni koš.

„Baš je in“, reče Džen.

Ali ja bih možda dodao i vrlo jeftin. Fil me je nadvladao da plati račun (mada nije mogao da sakrije svoj šok kada ga je pročitao). Veličanstveno ga je platio svojim „master čardžom“. Pretpostavljam da će morati da proda nenormalne količine kolačića zbog ovog gesta... „Jesi li ti jako bogat?“ reče Filu kikitava Mardž.

„Pa, recimo samo da sam imućan čovek“, odgovorio je vojvoda od Krenstona, dodavši: „Mada nisam tako kulturan kao moj zet.“

Usledila je kratka pauza. Ah, baš je to bilo nebrano grožđe.

„Zet?“ reče Džen. „Vas dvojica ste, znate već...?“ I počeo da maše svojom koščatom šakom sa dugim noktima u upitnim krugovima.

Fil nije znao kako da odgovori, pa sam mu pomogao, klimnuvši potvrdno.

„Hej, opa“, reče Džen, „to je skroz strava. Ali gde su vam žene?“

„Pa... uh“, reče Fil, „one su...“

Sada je još jedna Filova pauza tražila da bude ispunjena.

„Van grada“, rekoah, da ga poštedim daljih neprijatnosti.

Usledila je još jedna pauza i Džen je procenila situaciju.

„To je kul“, reče ona.

Fil je gledao u murale po zidovima, a ja sam bio na ivici strpljenja.

„Devojke“, rekoah, „ja moram da idem.“

„Zašto?“ upitala je Džen.

„Moram da idem na neki pornić“, odbrusio sam.

„Hej, to je uvrnuto“, čuo sam kako je uzviknula vitka Džen. „Taj čudak ide sam da gleda porno-filmove?“

„Oh, ne, idem ja da ih gledam“, doviknuo sam preko pune prostorije. „Ja glumim u njima.“

Nekoliko trenutaka kasnije, Fil me je sustigao na ulici.

„Hej, vidi“, rekao je. „Moraš da počneš.“

„U redu, počeli smo.“

„Pa zašto si onda otišao?“

„Samo zadovoljstvo me je ubijalo“, rekoah.

Hodali smo u tišini.

„Vidi“, napokon reče Filip. „Bio je to način da se vratiš nekim stvarima.“

„Mora da postoji bolji način.“

„Kao šta?“

„Oh, ne znam“, rekoah šaljivo. „Daću oglas.“

To ga je učutkalo na nekoliko sekundi. Zatim reče: „Već jesi.“

„Šta?“ Stao sam i pogledao ga, u neverici. „Šta sam?“